

تقييم الحكايات الشعبية التركمانية من أربيل، العراق

تقييم الحكايات الشعبية التركمانية من أربيل، العراق

م.م. سينان دلشاد تحسين

جامعة صلاح الدين ، كلية اللغات ، قسم اللغة التركية

sinan.tahsin@su.edu.krd

أ.م.د. حازم برهان مصطفى

جامعة صلاح الدين ، كلية اللغات ، قسم اللغة التركية

hazim.mustafa@su.edu.krd

الكلمات المفتاحية: تركمان أربيل ، حكايات شعبية، عائلة، مواضيع الشوق.

كيفية اقتباس البحث

تحسين، سينان دلشاد ، حازم برهان مصطفى، تقييم الحكايات الشعبية التركمانية من أربيل، العراق، مجلة مركز بابل للدراسات الانسانية، آب ٢٠٢٦، المجلد: ١٦، العدد: ٨ .

هذا البحث من نوع الوصول المفتوح مرخص بموجب رخصة المشاع الإبداعي لحقوق التأليف والنشر (Creative Commons Attribution) تتيح فقط للآخرين تحميل البحث ومشاركته مع الآخرين بشرط نسب العمل الأصلي للمؤلف، ودون القيام بأي تعديل أو استخدامه لأغراض تجارية.

Registered مسجلة في

ROAD

Indexed مفهوسة في

IASJ

Journal Of Babylon Center For Humanities Studies 2026 Volume :16 Issue : 8

(ISSN): 2227-2895 (Print) (E-ISSN):2313-0059 (Online)

An Evaluation of Turkmen Folk Tales from Erbil, Iraq

Asst.Lect. Sinan Dlshad Tahsin

Selahattin University, College of Languages, Department of Turkish Language

Asst.Prof.Dr. Hazım Burhan Mustafa

Selahattin University, College of Languages, Department of Turkish Language

Keywords : Erbil Turkmen, folk tales, family, longing themes.

How To Cite This Article

Tahsin, Sinan Dlshad, Hazım Burhan Mustafa , An Evaluation of Turkmen Folk Tales from Erbil, Iraq, Journal Of Babylon Center For Humanities Studies, August 2026, Volume:16, Issue 8.

This is an open access article under the CC BY-NC-ND license
(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

[This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.](#)

ملخص:

تتميز الحكايات الشعبية التركمانية في أربيل العراقية ببنية متعددة الطبقات تعكس التجارب التاريخية والقيم الثقافية للمجتمع التركماني. تتألف البنية الموضوعية لهذه القصص من مزيج من المواضيع العالمية والعناصر الاجتماعية والثقافية المحلية.

في الحكايات الشعبية التركمانية، تتشكل البنية الموضوعية من خلال انعكاس التجارب التاريخية والاجتماعية في السرد. تعبر مواضيع البطولة والنضال عن المقاومة الاجتماعية أكثر من الشجاعة الفردية، بينما يمثل الحب والوفاء تمثيلاً رمزياً للقيم الثقافية والكرامة الإنسانية في مواجهة التحديات الاجتماعية.

في هذه القصص، يبرز التضامن والوحدة الاجتماعية كعناصر أساسي للهوية الجماعية. بالتوازي مع ذلك، يلعب التناقض بين العدل والظلم دوراً حاسماً في إرساء النظام الأخلاقي.

تقييم الحكايات الشعبية التركمانية من أربيل، العراق

تعكس مواضيع الهجرة والفراق والشوق مشاعر الانتماء والهوية والحنين، مما يضفي عمقاً عاطفياً على القصص.

تُبنى الأدوار الجندرية والعلاقات الأسرية بوضوح ضمن إطار المعايير الجندرية؛ حيث تُمثل المرأة في المقام الأول بالوفاء والتضحية، بينما يُمثل الرجل بالبطولة والقيادة. في هذا السياق، تعمل الأسرة كبنية أساسية تنقل القيم وتعيد إنتاج النظام الاجتماعي.

Abstract:

Iraqi-Erbil Turkmen folk tales have a multi-layered structure reflecting the historical experiences and cultural values of Turkmen society. The thematic structure of these stories is composed of a combination of universal themes and local socio-cultural elements.

In Turkmen folk tales, the thematic structure is shaped by the reflection of historical and social experiences in the narrative. The themes of heroism and struggle express social resistance rather than individual courage, while love and loyalty constitute a symbolic representation of cultural values and human dignity in the face of social obstacles.

In the stories, social solidarity and unity stand out as the fundamental element of collective identity. Parallel to this, the opposition between justice and oppression plays a decisive role in establishing moral order. Themes of migration, separation, and longing reflect feelings of belonging, identity, and nostalgia, adding emotional depth to the stories. Gender roles and family relationships are clearly constructed within the framework of gender norms; women are primarily represented by loyalty and self-sacrifice, while men are represented by heroism and leadership. In this context, the family functions as a fundamental structure that both transmits values and reproduces social order.

Irak-Erbil Türkmen Halk Hikayeleri Üzerine Bir Değerlendirme

Öğr.Üye. Sinan Dilşad Tahsin, Selahattin Üniversitesi, Diller Fakültesi,
Türk Dili Bölümü, sinan.tahsin@su.edu.krd

Doç.Dr. Hazım Burhan Mustafa, Selahaddin Üniversitesi, Diller
Fakültesi, Türk Dili Bölümü, hazim.mustafa@su.edu.krd

Anahtar Kelimeler: Erbil Türkmenleri, halk hikayeleri, aile, hasret teması.

Özet:

Irak-Erbil Türkmen halk hikayeleri, Türkmen toplumunun tarihsel deneyimlerini ve kültürel değerlerini yansıtan çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Bu hikayelerin tematik yapısı, evrensel temaların yerel sosyokültürel unsurlarla birleşiminden oluşmaktadır.

Türkmen halk hikayelerinde tematik yapı, tarihsel ve toplumsal deneyimlerin anlatıya yansınmasıyla şekillenir. Kahramanlık ve mücadele teması, bireysel cesareten çok toplumsal direnişi ifade ederken aşk ve sadakat sosyal, sosyal engeller karşısında kültürel değerlerin ve insan onurunun sembolik bir anlatımını oluşturur.

Hikayelerde toplumsal dayanışma ve birlik, kolektif kimliğin temel unsuru olarak öne çıkar. Buna paralel olarak adalet ve zulüm karşıtlığı ahlaki düzenin kurulmasında belirleyici bir işlev görür. Göç, ayrılık ve hasret temaları ise aidiyet, kimlik ve nostalji duygularını yansıtarak hikayelere duygusal derinlik kazandırır.

Kadın-erkek rolleri ve aile ilişkileri toplumsal cinsiyet normları çerçevesinde belirgin biçimde kurgulanır; kadınlar daha çok sadakat ve fedakarlık, erkekler ise kahramanlık ve liderlikle temsil edilir. Bu bağlamda aile, hem değerlerin aktarımını sağlayan hem de toplumsal düzeni yeniden üreten temel bir yapı olarak işlev görür.

Giriş

Irak-Erbil Türkmen Halk Hikayelerinin Tematik Yapısı Açısından:

Irak-Erbil Türkmen halk hikayelerinin tematik yapısı, Türkmen halkın tarihsel deneyimlerini ve kültürel değerlerini yansıtan çok katmanlı bir özellik taşımaktadır. Bu tematik yapı, klasik halk anlatılarında bulunan evrensel temaların yerel sosyokültürel unsurlarla birleşiminden oluşmaktadır. Aşağıda bu konuya dair akademik bir değerlendirme sunulmakta:

1. Kahramanlık ve mücadele teması: Türkmen halk hikayelerinde en belirgin temalarından biri, kahramanlık ve özgürlük mücadelesidir. Bu

tema, genellikle bireysel veya toplumsal tehditler karşısında Türkmen kahramanlarının sergilediği cesaret, sadakat ve fedakarlık üzerinden şekillenir.

Tarihsel Arka Plan: Osmanlı sonrası dönemde yaşanan kültürel asimilasyon, etnik baskılar ve göç olgusu, kahramanlık temasının politik bir boyut kazanmasına yol açmıştır.

Tipik Unsurlar: Hikayelerde cesur erkek kahramanlar, zulme karşı direnen aileler ve ata mirasına sahip çıkan gençler ön plana çıkar (Bayatlı, 2016, s.350).

2. Aşk ve Sedakat Teması: Türkmen halk hikayelerinin temel unsurlarından biri, aşk ve sadakat temasını içermektedir. Aşk hikayeleri genellikle sosyal engeller, aile baskısı veya toplumsal sınıf farklılıkları gibi zorluklara karşı verilen mücadeleleri konu alır (Duymaz, 2014, s.8).

Aşkın İdialleştirilmesi: Aşk, yalnızca bireysel duygu olmanın ötesinde; kültürel değerlerin, dürüstlüğün ve insan onurunun sembolüdür.

Kadın Temsili: Kadın karakterler, genellikle duygusal sadakati, iffeti ve ailevi bağlılığı simgeler.

3. Toplumsal Dayanışma ve Birlik Teması: Irak-Erbil Türkmen halk hikayeleri, toplumsal birlik, akrabalık ilişkileri ve dayanışma gibi değerleri ön plana çıkaran bir yapıya sahiptir.

Toplumsal Kolektif Hafızası: Bu hikayelerde, bir köy topluluğu veya aşiret, dış tehditler ya da iç çekişmeler karşısında birlikte hareket etme iradesini gösterir.

Kolrktif Ahlak: Bireylerin davranışları, toplumun onuru ve itibarı açısından bir bütün olarak değerlendirilir.

4. Adalet ve Zulm Karşıtlığı: Hikayelerin büyük ve önemli bir kısmı, adaletin sağlanması ve zalim güçlerin cezalandırılması üzerine kurgulanmıştır (Qaeton, 2023, s.41).

Zalim-Mazlum İkilemi: Toplumsal adalet, halk anlatılarında idealize edilmiş liderler veya kahramanlar aracılığıyla sağlanır.

Yasaya Değil, Ahlaka Dayalı Adalet: Bu yapıda, resmi otoritenin değil, halkın vicdanı ve geleneksel adalet anlayışının ön planda olduğu görülmektedir.

5.Göç, Ayrılık ve Hasret Teması: Türkmen halkın tarihsel göç deneyimleri ve zorunlu ayrılıklar, hikayelere hüznün, nostalji ve vatan özlemi gibi temalar kazandırmıştır.

Yersizlik ve Kimlik Krizi: Hikayelerde memleketlerinden kopmuş bireylerin yaşadığı kimlik sorgulamaları öne çıkmaktadır.

Dönüş Umudu: Her ayrılıştta, geri dönme arzusu ve vatan sevgisi hikayenin merkezinde yer almaktadır.

Yasaya Değil, Ahlaka Dayalı Adalet: Bu yapıda, resmi otoritenin değil, halkın vicdanı ve geleneksel adalet anlayışının ön planda olduğu görülmektedir.

6. Koruyucu Ruhlar: Atalar veya manevi güçler aracılığıyla halkın korunması teması işlenir (Qaeton, 2023, s.72).

7.Kadın-Erkek Roller ve Aile İlişkileri: Toplumsal cinsiyet rolleri hikayelerde belirgin bir şekilde tanımlanmıştır.

Kadınlar: Genellikle anne, eş veya sevgili olarak ahlaki değerlere bağlı, fedakar karakterler olarak tasvir edilir.

Erkekler: Kahramanlık, liderlik ve sorunları akıl yoluyla çözme gibi niteliklerle temsil edilir (Dedeoğlu, 2000, s.166).

Aile: Aile içindeki bağlılık, baba-oğul ilişkileri ve kuşaklar arası değerlerin aktarımı, hikayelerin temel temalarını oluşturur (Ünver& Demirli, 2022, s.143).

Türkmen halk hikayelerin edebi değerleri ve kültürel işlevleri nedir? Edebi Değerleri

1. Dil ve Üslup Zenginliği: Türkmen halk hikayeleri, bölgeye özgü kelime dağarcığıyla Türkçenin Irak-Erbil lehçesini yaşatan önemli eserlerdir. Bu hikayelerde söz sanatları, yani teşbih, mecaz, tekrarlar, deyimler ve atasözler sıkça kullanılmaktadır. Anlatıcılar, hikayeleri daha etkileyici hale getirmek için şiirsel bir dil ritmik bir yapı kullanılmaktadırlar.

2. Anlatı Türü Olarak Bütünlük: Olay örgüsü, giriş, gelişme ve sonuç bölümleriyle bir bütünlük oluşturur. Ayrıca hikayeler, dramatik yapı açısından güçlüdür; kahramanlık, aşk ve özveri gibi temalar, klasik anlatı yapısına uygun bir şekilde işlenmektedir.

3. Tip ve Karakter Zenginliği: Hikayelerde, kahraman (alp-tip), kötü karakter (zalim padişah, büyücü, hain), bilge kişi ve aşık gibi belirgin karakter tipleri bulunmaktadır. Bu karakterler aracılığıyla insan doğası, erdemler ve zaaflar derinlenmesine işlenmektedir.

4. Nazım-Nesir İç İç Kullanımı: Türkmen halk hikayelerinde zaman zaman şiirsel unsurlar yani mani, türkü ve ağıt gibi bölümler yer almaktadır. Bu durum, anlatıya sanatsal bir derinlik kazanmakta ve halk müziği ile iç içe geçmiş bir yapı oluşturmaktadır.

5. Tematik Derinlik: Aşk, kahramanlık, sadakat fedakarlık, kader ve adalet gibi evrensel temalar, hikayelerde derinlenmesine işlenmektedir. Her bir hikaye, yalnızca olayları değil, aynı zamanda insanın içsel dünyasını da yansıtarak okuyucuya farklı duygusal ve düşünsel katmanlar sunar (Özdemir, 2018, s.239).

كültürel İşlevleri

1. Kältürel Kimlięi Koruma:

Türkmen halk hikayeleri, dil, inanç, tarihsel bellek ve değerlerin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle asimilasyon tehlikesiyle karşı karşıya olan Erbil Türkmenleri için bu hikayeler, kimliklerini koruma aracı olarak işlev görmektedir.

2. Tarihi Bilincin Yaşatılması:

Bazı hikayeler, tarihi olaylardan ve Türkmenlerin yaşadığı zulüm, göç ve savaş gibi gerçeklerden izler taşımaktadır. Bu yönüyle kolektif hafızayı canlı tutma işlevi tutmaktadır.

3. Eğitici ve Ahlaki İşlev:

Hikayelere, ahlaki dersler sunarak iyilik yapmanın önemini, kötülüğün cezasız kalmayacağını ve sabrın ödüllendirileceğini vurgular. Bu yönüyle, topluma uygun bireylerin yetişmesine katkıda bulunarak eğitsel bir işlev üstlenir.

4. Sosyal Dayanışmayı Güçlendirme:

Toplu olarak dinlenen hikayeler, özellikle uzun kış gecelerinde, düğünlerde ve özel günlerde insanlar arasında güçlü bağlar oluşturur. Bu ortak hikayeler, toplumsal hafızayı pekiştirir ve dayanışma bilincini artırır.

5. Sözlü Kältürün Devamlığını Sağlama:

Yazılı edebiyatın yeterince gelişmediği ortamlarda, halk hikayeleri sözlü kältürün varlığını sürdürmesini sağlar. Bu hikayeler, anlatıcıdan anlatıcıya aktarılırken geleneklerin devam etmesine olanak tanır (Çetin, 2019, s.180-182).

Türkmen Halk Hikayelerin Halk Edebiyatı İçerisindeki Yeri Nedir?

Irak Türkmen halk hikayeleri, Irak Türkmen halk edebiyatının önemli bir parçasını oluşturmakta ve bu edebiyatın zengin sözlü geleneği içinde derin bir yer edinmektedir. Bu hikayeler, genellikle anonim olarak ortaya çıkan ve toplumsal hafızada yer bulan, nesilden nesile aktarılan anlatılardır. Aşk, kahramanlık ve günlük yaşam gibi çeşitli temaları işleyen bu hikayeler, aynı zamanda masal ve destan özellikleri de taşımaktadır. Bu bağlamda, Irak Türkmen halk hikayeleri kültürel kimliğin ve toplumsal değerlerin aktarımında önemli bir rol oynamaktadır. Anlatılar, halkın yaşam tarzını, inançlarını ve geleneklerini yansıtarak kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunmaktadır.

Irak Türkmen halk hikayelerin halk edebiyatı içindeki yeri ise Irak Türkmen halk hikayeleri, halk edebiyatının önemli bir parçası olarak Türkmenlerin kültürel ve sosyal değerlerini yansıtmaktadır. Bu hikayeler, Türkmenlerin tarihsel ve kültürel kimliklerini korumalarına yardımcı

olurken, aynı zamanda toplumsal normları ve değerleri de nesilden nesile aktarmaktadır. Erbil, Kerkük ve Musul gibi bölgelerde yaşayan Türkmenler zengin bir halk edebiyatına sahiptir ve bu edebiyat mensur ve manzum olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmaktadır. Bu bağlamda, Irak Türkmen halk hikayeleri kültürel mirasın korunmasında ve toplumsal değerlerin aktarımında önemli bir rol oynamaktadır. Türkmenlerin yaşam tarzını ve geleneklerini yansıtan bu anlatılar, edebi zenginlikleriyle de dikkat çekmektedir (Kazancı, 2022, s.362).

Irak-Erbil Türkmen Halk Hikayelerinin Dilsel Özellikleri ve Anlatım Teknikleri

Irak-Erbil Türkmen halk hikayeleri, zengin bir sözlü kültürün önemli parçası olarak, dilsel özellikleri ve anlatım teknikleri bakımından dikkat çekici unsurlar barındırmaktadır. Bu hikayeler, Türkmenlerin tarihsel ve kültürel kimliklerini yansıtırken aynı zamanda bölgenin sosyal yapısını ve değerlerini de göz önüne sermektedir. Bu bağlamda hikayeler, Türkmenlerin yaşam tarzını ve geleneklerini aktarımda önemli bir rol oynamaktadır.

Dilsel Özellikler

Ağız Özellikleri: Erbil yöresindeki halk hikayeler, yerel ağız özelliklerini yansıtarak, anlatımda kullanılan kelimelerin ve ifadelerin bölgesel farklılıklar göstermesine yol açar. Bu yerel kelimelerin anlamları metinlerde dipnotlarla açıklanarak dinleyecilere veya okuyuculara sunulmaktadır. Bu durum hikayelerin daha anlaşılır hale gelmesini sağlarken, aynı zamanda bölgenin kültürel zenginliğini de gözler önüne sermektedir.

Nazım-Nesir Karışımı: Irak Türkmen halk hikayeleri, genellikle nazım ve nesir karışımı bir yapıda sunulmaktadır. Bu durum, hikayelerin daha akıcı ve etkileyici bir şekilde aktarılmasını sağlar. Anlatımda hem şiirsel unsurlar hem de düz yazı kullanılarak dinleyecilerin dikkatinin çekilmesi hedeflenir. Bu yöntem, hikayelerin duygusal derinliğini artırırken dinleyecilere zengin bir deneyim sunar (Boratav, 2013, s.122).

Türk Motifleri: Hikayelerde sıkça Türk kültürüne ait motifler bulunur. Bu durum hikayelerin hem yerel hem de daha geniş Türk dünyasıyla bağlantılı olmasını sağlar. Örneğin, "Arzı Kember" ve "Kerm ile Aslı" gibi hikayeler Erbil'de olduğu kadar diğer topluluklarında da benzer biçimde anlatılmaktadır. Bu benzerlik, Türk kültürünün zenginliğini ve çeşitliliğini yansıtan önemli bir unsurdur.

Anlatım Teknikleri

Anlatıcı Geleneği: Halk hikayeleri genellikle profesyonel anlatıcılar veya aşıklar tarafından sunulmaktadır. Bu anlatıcılar, hikayeleri dinleyecilere aktarırken kendi yorumlarını ve duygularını da katarak daha

etkileyeci bir anlatım oluştururlar. Halk hikayeleri çoğunlukla uzman anlatıcılar veya aşıklar tarafından dile getirilir. Bu kişiler, hikayeleri dinleyecilere aktarırken kendi bakış açılarını ve hislerini ekleyerek daha etkileyeci bir sunum yapılır (Alptekin, 2002, s.45).

Etkileşimli Anlatım: Anlatım sırasında dinleyecilerle etkileşim kurmak, hikayenin daha dinamik bir şekilde sunulmasını sağlar. Anlatıcılar, dinleyecilerin tepkilerine göre hikayenin gidişatını değiştirebilir veya yeni unsurlar ekleyerek anlatımı zenginleştirebilir (Başgöz, 2008, s.187).

Görselleştirme: Hikayelerde betimleyeci dil kullanımı oldukça yaygındır. Anlatıcılar, karakterlerin ve olayların görselliğini artırmak amacıyla detaylı betimlemeler yaparak dinleyecilerin haya gücünü canlandırırlar. Hikayelerde betimleyeci dil sıkça tercih edilmektedir. Anlatıcılar, karakterlerin ve olayların görsel etkisini güçlendirmek için ayrıntılı betimlemeler yaparak dinleyecilerin hayal gücünü harekete geçirirler (Tahsin, 2014, s.180-183).

SONUÇ

Irak-Erbil Türkmen halk hikayeleri, tarihsel süreçler, toplumsal deneyimler ve kültürel değerler arasındaki etkileşim sonucunda çok katmanlı bir bütünlük arz eder. Bu hikayelerdeki tematik yapı, bireysel cesareti aşarak toplumsal direniş ve kolektif varoluş bilincini yansıtan kahramanlık ve mücadele teması ile başlar. Aşk ve sadakat teması, kültürel normların ve etik değerlerin sembolik bir ifadesi olarak işlev görürken, toplumsal dayanışma ve birlik vurgusu özellikle dış tehditler karşısında kolektif kimliğin yeniden inşasını sağlar. Adalet ve zulüm karşıtlığı ise hikayelerin ahlaki çerçevesinde belirleyen temel bir unsur olarak öne çıkar.

Göç, ayrılık ve hasret temaları, tarihsel yer değiştirme deneyimlerinin bireysel ve toplumsal düzeyde yarattığı aidiyet, kimlik ve bellek sorunlarını yansıtarak hikayelere duygusal ve düşünsel derinlik kazandırır. Kadın-erkek rolleri ve aile ilişkiler toplumsal cinsiyet normları doğrultusunda yapılandırılarak, hem geleneksel değerlerin korunmasını hem de kuşaklar arası aktarımını mümkün kılar.

Sonuç olarak, Irak-Erbil Türkmen halk hikayeleri, estetik ve anlatısal ürünler olmanın ötesinde toplumsal yapı değerler sistemi ve kolektif hafızanın taşıyıcısı olan kültürel metinler olarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, halk hikayeleri toplumun kültürel, sosyal ve ahlaki yapılarını şekillendirmede önemli bir rol oynamakta ve geçmişten günümüze değer aktarımını sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Alptekin, A. B. (2002). *Halk Hikayelerinin Motif Yapısı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Başgöz, İ. (2008). *Hikaye: Turkish Folk Romance As Performance Art*. Blooming: Indiana University Press.
- Bayatlı, N. Y. (2016). *Arzı Kanber Hikayesi'nin Irak Türkmenleri Arasında Tespit Edilen Yeni Bir Varyant ı'nın İncelenmesi*. Bağdat: Bağdat Üniversitesi Diller Fakültesi Dergisi.
- Boratav, P. N. (2013). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı (4. Baskı)*. Ankara: Bilgesu Yayınevi.
- Çetin, İ. (2019). *Türk Halk Hikayeleri Türkiye Sahası*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dedeoğlu, S. (2000). *Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Türkiye'de Aile ve Kadın Emeği*. Sayı: 86. Toplum ve Bilim Dergisi.
- Duymaz, A. (2014). *120. Yılında Halk Hikayesi Araştırmaları Tarihine Bir Bakış*. Cilt 1, Sayı: 3. Akademik Kaynak Dergisi.
- Kazancı, M. Ö. (2022). *Günümüz Irak Türkmen Öyküsü (1. Baskı)*. Ankara: Hece Yayınları.
- Özdemir, M. (2018). *Aşk ve Kahramanlık Konulu Türk Halk Hikayelerinde Duşman Tipi*. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt 10, Sayı: 18.
- Qaeton, D. O. F. (2023). *Çağdaş Irak-Türkmen Hikayesi Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Tahsin, S. (2014). *Irak-Erbil Yöresi Türkmenlerinin Sözlü Kültür Ürünleri (İnceleme-Metin)*. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Ünver& Demirli, Şura, Cihad. (2022). *Çalışan Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rol Dağılımı: Bir Nitel Araştırma*. International Journal Of Social Inquiry Dergisi. Cilt 15, Sayı: 1.

